

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ תבוא, ח"י אלול, ה'תשכ"ז

יו"ל לשי"פ תבוא, כ"א אלול, ה'תשע"ב

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושתים לבריאה

שנת המאתיים להסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ תבוא, כ"א אלול הבעל"ט — הננו מוציאים לאור התוועדות ש"פ תבוא, ח"י אלול ה'תשכ"ז, הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתב (תדפיס מכרכי "אגרות-קודש — מילואים" מהשנים תרפ"ה-תשל"ה, שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ט"ו אלול, ה'תשע"ב
שנת המאתיים להסתלקות הילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2012 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610 • Fax. (206) 666-1770

E-mail: info@lahak.org • Internet: <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

5772 • 2012

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

Tel. (718) 604-2610 Fax. (206) 666-1770

נדפס בסיוע ולזכות בנימין בן חדוה ומשפחת פדרמן ולזכות אמם חדוה בת לאה רייזל

בס"ד. שיחת ש"פ תבוא, ח"י אלול, ה'תשכ"ז.

בלתי מוגה

א. הביאור בדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר¹ שביום הולדת רבינו הזקן בח"י אלול שנת קה"ת, נעשה הבעש"ט² בן מ"ז שנה, והתחיל לומר קאָפּיטל מ"ח³: "גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו" — בהקדם ביאור מארז"ל⁴ "אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו", שע"י עבודת בני"י לעשות מריבוי הנבראים (שנתהוו ע"י שם אלקים, לשון רביס⁵) מכון ליחודו ית' (דכיון שהתחלת הבריאה היתה באופן ש"במאמר אחד יכול להבראות⁶, הנה גם לאחרי שנתפרטו לעשרה מאמרות⁷, חילופיהן ותמורותיהן כו"⁸, יכולים בני"י לפעול בהם ענין האחדות), אזי מתגלה אמיתית ענין אחדות הוי', ללא הגבלות, שזהו אמיתית התואר "גדול"; וענין זה שייך לרבינו הזקן, מייסד תורת חסידות חב"ד, כיון שע"י הסברת אחדות הוי' בשכל אנושי, נתגלה אמיתית האחדות ד"אין עוד מלבדו"⁹ — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס¹⁰ בלקו"ש ח"ט ע' 156 ואילך.

ב. ויש להוסיף בכהנ"ל בפרטיות יותר:

בנוגע לענין ד"גדול הוי'" — לכאורה אינו מובן:

איך שייך לומר על הקב"ה ענין של גדולה — בה בשעה ש"במקום שאתה מוצא גדולתו שם אתה מוצא ענוותנותו"¹¹, היינו,

מאחדות הפשוטה.

(6) אבות רפ"ה.

(7) כי, הפנימיות של העשרה מאמרות הוא ה"מאמר אחד". וכמו בספירות, שאף שיש עשר ספירות, הנה האור (שהוא פנימיותם) הוא בכל הספירות בשוה.

(8) ראה תניא שעה"ה"א בתחלתו ובסופו.

(9) ואתחנן ד, לה.

(10) בשילוב שיחת ש"פ תבוא תשכ"ה.

(1) שיחת ח"י אלול תש"ד ס"ב (סה"ש תש"ד ע' 162). וראה גם שיחת ש"פ תבוא, ח"י אלול תשי"ג סכ"א ואילך (תו"מ ח"ט ע' 170 ואילך).

(2) שגם הוא נולד בח"י אלול (שלכן נקרא "יום הולדת את שני המאורות הגדולים") — בשנת נח"ת.

(3) פסוק ב.

(4) נסמן בלקו"ש שבפנים הערה 27.

(5) ולכן, ל"ב פעמים אלקים נאמר במעשה בראשית (זח"ג רטז, סע"ב. ועוד), דקאי על כללות ענין הבריאה, כולל גם בריאה דכללות, ועד לשרש ומקור הראשון לפני הצמצום, שנחשב כבר לענין של ריבוי (אלקים לשון רביס*), כיון שכבר יצא

(* ולהעיר גם ממ"ש "נעשה" (בראשית א, כו), לשון רביס, דאף שעד"נ "כתוב והרוצה לטעות יטעה" (ב"ר פ"ח, ח), הרי כיון שכך נכתב בתורה שהיא "תורת אמת", בהכרח לומר, שיש לזה איזו אחיזה באמיתית הענינים.

שהגדולה עצמה היא ענוה אצלו ית'¹², להיותו באין ערוך לגמרי מכל העניינים, באין ערוך גם גם לגבי "אלף אלפים ישמוני וגו'"¹³, — וכמבואר בתניא¹⁴ ש"לגבי דבר שהוא בבחי' בלי גבול מספר כלל, אין כנגדו שום ערך במספרים, שאפילו אלף אלפים וריבוא רבבות אינן אפילו כערך מספר אחד לגבי אלף אלפים וריבוא רבבות, אלא כלא ממש חשיבי". וכל זה אפילו בנוגע למספר לגבי בלי מספר, שגם "בלי מספר" הוא בגדר המספר, אלא שאי אפשר לסופרו; ועאכ"כ כשמדובר אודות האין ערוך של נברא לגבי בורא, שאין שום צד השוה ביניהם. ובפרט שזהו יותר אין ערוך מאשר נברא לבורא, כיון שהוא ית' למעלה גם מ"בורא", שהרי "לא זהו עיקר האלקות מה שהעולמות מתהווים ממנו"¹⁵ — וא"כ איך יתכן שנבראים ("עיר אלקינו") יפעלו גדולה אצל הקב"ה (ע"ז שפועלים אחדות בענין הריבוי) — "אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו"?! —

[והרי האמת היא שכל העניינים שלמעלה נעשים ע"י עבודת האדם למטה, כתורת רבינו הזקן¹⁶ (אף שלפעמים הובאה בשם הרב המגיד באור תורה¹⁷) על מאמר המשנה¹⁸ "דע מה למעלה ממך", שכל העניינים "למעלה" הם "ממך", מצד עבודת האדם.

וענין זה משתקף גם בנגלה דתורה (כמו כל העניינים)¹⁹ — כמובא בהתחלת פירוש רש"י על התורה [שזהו פשוטו של מקרא, ועד שגם העניינים שרש"י מביא ממדרשי חז"ל ה"ה קשורים עם פשוטו של מקרא] על הפסוק "בראשית ברא", "בראשית .. בשביל ישראל שנקראו ראשית", היינו, שכל העניינים, גם הדרגות היותר נעלות, הם "בשביל ישראל", שתלויים בהנהגתם של ישראל, ומזה מובן שכך הוא גם בנוגע לענין ד"גדול הוי"ו".

ג. אך הענין בזה — שאע"פ שהנבראים מצד עצמם אינם בערך כלל להקב"ה, מ"מ, נעשה ערך למציאות הנבראים, עד כדי כך שיכולים

11 ראה מגילה לא, א. וראה גם הנסמן ב"מ"מ, הגהות והערות קצרות" לתניא פ"ד (ע' ג). וש"נ.
12 ראה תו"א מקץ לא, סע"ד. ובכ"מ.
13 דניאל ז, יו"ד.
14 פמ"ח.
15 תו"א מג"א צט, ב. לקו"ת שה"ש ה, א. ובכ"מ.
16 סה"ש תש"ג ע' 12. תש"ד ע' 23. אג"ק אדמ"ר מוהרי"צ ח"ג ע' שג (נעתק ב"היום יום" יג אייר).
17 לקו"א להה"מ סקצ"ח (ג, סע"ג). אור"ת סת"פ (קיב, ב). וראה גם תו"מ ח"ד ע' 313. חיי"ז ס"ע 216. חכ"ד ע' 164. חל"ג ס"ע 114. חמ"ה ע' 49 הערה 10. וש"נ.
18 אבות רפ"ב.
19 ראה גם

לפעול הענין ד"גדול הוי" — מצד ציווי הקב"ה שתהי' עבודת הנבראים לפעול אחדות בענין הריבוי.

ובפרטיות יותר:

(א) הערך של מציאות הנבראים הוא מצד מעלת העבודה — שהרי "הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים"²⁰.

ואע"פ שהא גופא ש"הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים" הוא מצד רצון העליון — הרי זה ע"ד כללות הענין שע"י אתערותא דלתתא נעשית אתערותא דלעילא, ועד שע"י נמשכת המשכה נעלית יותר מאשר ההמשכה שע"י אתעדל"ע מצד עצמה²¹,

— וכמ"ש בהתחלת הפרשה: "והי' כי תבוא אל הארץ", וע"י נעשה הענין ד"ה' אלקיך נותן לך", שזהו"ע של מתנה, מתנת חנם, למעלה אפילו מהענין ד"אי לאו דעביד נייחא לנפשי' לא הוה יהיב לי' מתנתא"²² — שאע"פ שהא גופא שאתעדל"ת תפעל פעולתה אינה אלא מצד רצון העליון, הרי לאחרי שכך עלה ברצונו, נעשה כן באמת²³, שע"י אתעדל"ת נפעל עילוי גדול יותר מאשר ע"י אתעדל"ע מצד עצמה.

(ב) ציווי הקב"ה כשלעצמו פועל את הערך של מציאות הנבראים — כמשל הידוע²⁴ מחכם גדול ביותר שכל מציאותו הו"ע החכמה, ועד שאין אצלו מציאות אחרת מלבד ענין החכמה, כך, שלגביו אין ערך כלל לאיש פשוט, שכל ענין המציאות אצלו אינו אלא בענינים גשמיים שאפשר למששם בידיים,

— וכמבואר בתניא²⁵ בנוגע ל"האומר על חכמה רמה ועמוקה שאי אפשר למששה בידיים מפני עומק המושג", ש"כל השומע יצחק לו, לפי שחוש המישוש אינו מתייחס ונופל אלא על עשי' גשמית הנתפסת בידיים", והיינו, שחוש המישוש רחוק מענין החכמה עד כדי כך שלא שייך אפילו לומר "על חכמה .. שאי אפשר למששה בידיים".

וכמבואר במו"נ²⁶ שחוש המישוש הוא היותר תחתון מכל שאר החושים, ולכן, אע"פ שמצינו בתורה כמ"פ הלשון "וירא ה'", "וישמע

24) אג"ק אדמו"ר מהור"י צ"ח"י ע' שסט (נעתק ב"היום יום" ח חשון). סה"מ ה'ש"ת ע' 73. ועוד.

25) שעהיוה"א פ"ט.

26) ח"א רפמ"ז.

20) ברכות לג, ב. וש"נ. הובא בפרש"י עה"ת עקב יו"ד, יב.

21) ראה לקו"ת שה"ש כג, ד ואילך. ובכ"מ.

22) ראה מגילה כו, ב. גיטין נ, ב. בכ"מ

טז, א. ב"ב קנו, א.

23) ראה תו"מ ח"ל ע' 74 הערה 150. וש"נ.

ה", "וירח ה'" וכיו"ב (כיון ש"דיברה תורה כלשון בני אדם"²⁷, "לשבר את האוזן"²⁸), מ"מ, לא מצינו בנוגע להקב"ה לשון מישוש, להיותו החוש היותר תחתון שקשור עם גשמיות —

הנה כאשר החכם מצווה לאיש הפשוט לעשות עבורו דבר-מה, הרי זה פועל שנעשית שייכות, צוותא וחיבור ביניהם.

ועד"ז בנמשל: כיון שהקב"ה צוה לבנ"י שיפעלו אחדות בענין הריבוי, הרי הציווי גופא פועל שנעשה ערך לבנ"י ביחס להקב"ה.

ובפרט שציווי זה הוא רצונו וחכמתו של הקב"ה, והרי הוא וחכמתו אחד (כמבואר בתניא²⁹), כך, שע"י הציווי נעשית השייכות של בנ"י עם עצמותו ית', ולכן יכולים לפעול הענין ד"גדול הוי".

ד. ועדיין צריך להבין, כיצד יכולים בנ"י לפעול ענין האחדות בהריבוי שבעולם:

אף שהתחלת הבריאה היתה באופן ש"במאמר אחד יכול להבראות" (כנ"ל ס"א),

— שזהו המאמר ד"בראשית", כדברי הגמרא במסכת ר"ה³⁰ "בראשית נמי מאמר הוא", והוא מאמר כללי שכולל את כל המאמרות, שזהו מ"ש³¹ "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ", "את השמים לרבות תולדותיהם ואת הארץ לרבות תולדותי", "ש"כל תולדות השמים והארץ (שבזה נכללים כל העולמות העליונים והתחתונים) נבראו ביום ראשון", ולאח"ז "כל אחד ואחד נקבע ביום שנגזר עליו"³², שנמשכו ובאו מן ההעלם אל הגילוי —

הרי זה רק בבחי' היכולת ("יכול להבראות") בלבד, שאין זה אפילו "בכח", ועאכו"כ שאין זה בפועל; ואילו מצד הנברא — שאפילו ה"כח" הוא רחוק מהפועל (ולא כמו למעלה שאין כח חסר פועל³³), ועאכו"כ "יכולת" שהיא רחוקה גם מ"כח"³⁴, ועוד יותר מאשר הריחוק של ה"כח" מה"פועל" — ישנו בפועל רק ענין הריבוי, וא"כ, איך אפשר לפעול בו ענין האחדות?!

אך הענין הוא — שעל זה מבאר רבינו הזקן בהתחלת שער היחוד

(27) ברכות לא, ב. וש"נ. רמב"ם הל'

(31) בראשית א, א.

יסוה"ת פ"א ה"ט"יב.

(32) פרש"י שם, יד.

(28) פרש"י בשלח יג, יח. יתרו יט, יח.

(33) ראה פרדס שי"א פ"ג. הובא ונת'

מכות יב, א. ועוד.

בסהמ"צ להצ"צ מצות האמנת אלקות פי"א

(29) פ"ב. ועוד.

(דרמ"צ נח, א). ובכ"מ.

(34) ראה תו"מ ח"ט ריש ע' 114. וש"נ.

(30) לב, א.

והאמונה "כי הנה כתיב³⁵ לעולם ה' דברך נצב בשמים, ופי' הבעש"ט³⁶ ז"ל כי דברך שאמרת יהי רקיע בתוך המים וגו'³⁷, תיבות ואותיות אלו הן נצבות ועומדות לעולם בתוך רקיע השמים וכו'", היינו, שדבר הוי' נמצא בהנבראים בפועל, כולל גם ה"מאמר אחד" — שזהו הדיוק "דברך" לשון יחיד³⁸.

ומוסיף רבינו הזקן³⁹ לבאר ענין זה גם בנוגע לאלו שנמצאים בדרגא תחתונה כ"כ "שמדמין מעשה ה' עושה שמים וארץ למעשה אנוש ותחבולותיו, כי כאשר יצא לצורף כלי שוב אין הכלי צריך לידי הצורף וכו'" — שגם בנוגע אליהם, הנה האמת היא שכיון ש"מעשה שמים וארץ הוא יש מאין", הרי "בהסתלקות כח הבורא מן הנברא ח"ו ישוב הנברא לאין ואפס ממש", ולכן "צריך להיות כח הפועל בנפעל תמיד להוותו ולהחיותו .. עשרה מאמרות שבהם נבראו".

ונמצא, שדבר הוי' (הן "עשרה מאמרות" וחילופיהן ותמורותיהן, והן ה"מאמר אחד") ישנו (לא רק ביכולת או בכח, אלא) גם בפועל, בכל דבר גשמי שבעולם, כמו "כלי" ששייך לחוש המישוש שהוא החוש היותר תחתון (כנ"ל ס"ג) — שלכן מדייק רבינו הזקן הלשון "כאשר יצא לצורף כלי כו'" [דאף שזהו ע"פ לשון הכתוב⁴⁰ "ויצא לצורף כלי", הרי ישנם עוד כו"כ פסוקים כיו"ב], "כלי" דייקא, כלי גשמי⁴¹ שנתפס בחוש המישוש, שגם בו נמצא דבר הוי' בפועל.

אלא שאצל הנברא למטה אין זה באופן שנראה לעין בגלוי (כיון שלא ניתנה רשות לעין לראות⁴²), כי אם בהעלם, אבל ההעלם הוא רק לגבי ראי' בעינים, ואילו בנוגע להבנה בשכל, הרי זה באופן גלוי, גם אצל מי שזקוק לביאור והסבר ש"מעשה שמים וארץ" אינו "כאשר יצא לצורף כלי כו'", שכאשר מתבונן בזה, אזי מבין זאת בשכלו כו'.

ה. והנה, הכח של ישראל לפעול ענין האחדות בהריבוי שבעולם הוא — ע"י התורה, כי, כשם ש"קוב"ה אסתכל באורייתא וברא עלמא⁴³,

35 תהלים קיט, פט.

36 להעיר מפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר (שיחת ח"י אלול ה'ש"ת ס"ג; תש"ג (סה"ש קיץ ה'ש"ת ע' 170; תש"ג ס"ע 146)) שענין זה נתפרש אמנם במדרש תהלים במקומו (ראה גם לקו"ת ר"פ אחרי), ואעפ"כ הביאו רבינו הזקן בשם הבעש"ט ככוונה מיוחדת — לזכרון עולם ליום הולדת הבעש"ט שהיתה ביום ב' בשבוע, כמו המאמר "יהי רקיע" שנאמר ביום ב'.

37 בראשית שם, ו.

38 לקו"ש שם ע' 159.

39 שם פ"ב.

40 משלי כה, ד.

41 דאף שישנו ענין ה"כלים" גם ברוחניות, ועד שמצינו לפעמים שגם "אורות" נקראים בשם "כלים" (...). — הרי כאן מביא רבינו הזקן משל מכלים גשמיים.

42 ראה שם רפ"ג.

43 זח"ב קסא, רע"ב.

וכדאיתא במדרש⁴⁴ המשל לאומן שיש לו דיפתראות ופינקסאות שעל ידן בונה הפלטיץ, ו"כך הי' הקב"ה מביט בתורה ובורא את העולם", וכשראה בתורה "יהי אור"⁴⁵, אמר "יהי אור", ועי"ז נברא האור בעולם — כמו"כ גם פעולתם של ישראל בעולם נעשית ע"י התורה, וכפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר⁴⁶ ש"אורייתא" היינו "אור ייתא": "אור" ענינו גילוי, ו"אור ייתא" פירושו שהגילוי של הקב"ה נמשך ובא בכל מקום ומקום, ועד גם בעוה"ז התחתון, ועי"ז פועלים גם בהריבוי שבעולם — ענין האחדות.

והענין בזה:

פעולת האחדות בהריבוי שבעולם נעשה ע"י עבודת האדם באופן ש"בכל דרכיך דעהו"⁴⁷, היינו, ש"בכל דרכיך", באכילתו ובשתייתו כו' (כל עשר הענינים שנימנו ברמב"ם⁴⁸), ואפילו בענין השינה⁴⁹ (שהיא א' מששים במיתה⁵⁰, כיון שנשאר רק קיסטא דחיותא⁵¹) — יהי' הענין ד"דעהו", הכרת אלקות (שהרי ענין הדעת הוא הכרה, כמבואר בחסידות⁵², וכמובא גם בפירוש רש"י בפרשת השבוע⁵³), וכמבואר בתניא⁵⁴ שענין הדעת הוא באופן "שמקשר דעתו בקשר אמיץ וחזק מאד ויתקע מחשבתו בחוזק כו'", ועי"ז מוליד אהבה ויראה אמיתיים, שמביאים לקיום כל המצוות (שהרי אהבה היא שרש לרמ"ח מ"ע, ויראה היא שורש לשס"ה מל"ת⁵⁵), באופן ד"תמים תהי' עם ה' אלקיך"⁵⁶, שע"ז נעשית גם השלימות דרמ"ח אברים ושס"ה גידים גשמיים⁵⁷.

ועי"ז פועלים ענין הדעת באלקות בכל העולם — כפי שאומרים בתפלת ר"ה: "וידע כל פעול כי אתה פעלתו", היינו, שגם בעולם העשי' — "פעול"⁵⁸ — יהי' גילוי אלקות, וחותרים בברכה בשם ומלכות, שמזה מובן שזהו דבר ודאי, "בלי שום ספק וס"ס בעולם"⁵⁹.

וכדי לפעול הענין ד"בכל דרכיך דעהו" בעולם — צריך תחילה לפעול זאת בתורה:

אכילה ושתי' ("כל דרכיך") שבתורה — שנקראת "לחם", כמ"ש⁶⁰

44	ב"ר בתחלתו.	וראה לקמן סי"א.
45	בראשית שם, ג. וראה זהר שם סע"א.	54 ספ"ג.
46	סה"ש תש"ד ריש ע' 116.	55 שם פ"ד.
47	משלי ג, ו.	56 פ' שופטים יח, ג.
48	הל' דעות רפ"ה.	57 ראה לקו"ת נצבים מה, ג.
49	שם ספ"ג.	58 סידור האריז"ל במקומו. מ"ח מס' ליל
50	ברכות נו, ב.	ר"ה פ"ח מ"ב. הובאו בלקו"ת שלח מז, א.
51	ראה זח"א פג, א.	59 תניא אגה"ת רפי"א.
52	ראה סה"מ עת"ר ע' קטו ואילך. ועוד.	60 משלי ט, ה. וראה ברכות נו, סע"א.
53	"לדעת" — להכיר" (פרשתנו כט, ג).	ועוד.

"לכו לחמו בלחמי", וכן "מים", כמ"ש⁶¹ "הוי כל צמא לכו למים", ו"אין מים אלא תורה"⁶² — קאי על נגלה דתורה⁶³.

ועז"נ "בכל דרכיך דעהו" — שגם האכילה ושת"י שבתורה ("כל דרכיך") צריכה להביא להענין ד"דעהו", דעת באלקות, כמ"ש⁶⁴ "דע את אלקי אביך", ע"י לימוד פנימיות התורה, כמבואר בתניא⁶⁵ שהיא "מצוה רבה ונשאה .. עולה על כולנה".

וכללות הענין בזה — שצריך להיות החיבור של נגלה דתורה ופנימיות התורה, באופן שאינם שני ענינים נפרדים, אלא ענין אחד, ולכן אי אפשר שיהיו זה בלי זה:

אי אפשר ללמוד פנימיות התורה ללא נגלה דתורה, ולדוגמא, בענין "מורה אני", שהו"ע ההודאה וקבלת עול, "ראשית העבודה ועיקרה ושרשה"⁶⁶, הנה ידיעת ענין זה בפירוש המלות כו' היא מנגלה דתורה, ועד"ז בכו"כ ענינים;

וכן לאידך, אי אפשר ללמוד נגלה דתורה ללא פנימיות התורה — שזהו כללות הענין דהקדמת ברכת התורה, "ברכו בתורה תחילה"⁶⁷, שבלימוד התורה יהי נרגש "נותן התורה" (ולא באופן ששוכחים ח"ו על "נותן התורה"), ויתירה מזה, שיהי נרגש ש"נתן לנו את תורתו" — שזוהי תורתו של הקב"ה כפי שנלמדת על ידו, שאף שגדלה מעלתה באין ערוך לגבי לימודה ע"י האדם בעוה"ז הגשמי, הנה לימוד האדם למטה הוא באופן ש"נתן לנו את תורתו" — לא רק באופן של יכולת, אלא בפועל ובגלוי, שלכן יכולים לומר לברך על זה בשם ומלכות.

וכאמור לעיל — לאחרי שפועלים את ענין האחדות בתורה, אזי יכולים לפעול זאת גם בעולם, שזהו כללות הענין ד"גדול הוי' גו' בעיר אלקינו".

ו. וענין זה נפעל ע"י רבינו הזקן:

ידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר⁶⁸ בנוגע לבעש"ט ורבינו הזקן, שהבעש"ט אמר שכל אחד מישראל יכול לעבוד את ה', ורבינו הזקן הראה כיצד יכולים לעשות זאת.

67 נדרים פא, א. וש"נ. וראה לקו"ש חט"ו

ע' 3. וש"נ.

68 ראה סה"ש תש"ב ריש ע' 50. וראה

גם שיחת ח"י אלול תש"י בתחלתה (תו"מ ח"א ע' 190). וש"נ.

61 ישע"י נה, א.

62 ב"ק יז, א. וש"נ.

63 ראה תו"מ ח"י"ח ע' 315. וש"נ.

64 דברי הימים א כח, ט.

65 קו"א קנו, ב.

66 תניא רפמ"א.

ומזה מוכן גם בנוגע לפעולת ענין האחדות בעולם, עי"ז שפועלים זאת תחילה בתורה (כנ"ל) — שעד רבינו הזקן הי' זה באופן של יכולת בלבד, ורבינו הזקן חידש שענין זה יבוא בפועל.

ולכן, כשנולד רבינו הזקן התחיל הבעש"ט לומר — בשם כל ישראל, להיותו נשמה כללית — "גדול ה' גו' בעיר אלקינו", כיון שאז ירדה לעולם נשמה חדשה⁶⁹ שתפקידה לפעול את ענין האחדות בתורה, ועי"ז גם בעולם, שזהו תוכן הענין ד"גדול ה' גו' בעיר אלקינו", כנ"ל בארוכה.

* * *

ז. מאמר (כעין שיחה) ד"ה השקיפה ממעון קדשך גו' (הוגה עי" כ"ק אדמו"ר שליט"א).

* * *

ח. דובר אודות מלאות שבעים שנה (תרנ"ז — תשכ"ז) להתייסדות ישיבת תומכי תמימים.

* * *

ט. המשך הביאור בפירוש רש"י פ' תצא⁷⁰ על הפסוק⁷¹ "כי תבנה בית חדש", "אם קיימת מצות שילוח הקן, סופך לבנות בית חדש ותקיים מצות מעקה, שמצוה גוררת מצוה, ותגיע לכרם ושדה ולבגדים נאים, לכך נסמכו פרשיות הללו",

— הטעם שרש"י אינו מסיים ותקיים מצות כלאים ושעטנו, כי, הענין ד"מצוה גוררת מצוה" (נוסף על השכר ש"סופך לבנות בית חדש") הוא רק במצוות שדומות זל"ז, כמו שילוח הקן ומעקה, כי: (א) החיוב דמעקה הוא דוקא כשבונה בית לעצמו, וכן החיוב דשילוח הקן הוא רק כשלוקח את הבנים לעצמו⁷², (ב) הטעם הוא כדי לשלול ענין של אכזריות⁷³;

הר"ן, למה לא תדחה עשה ול"ת דשילוח את העשה דובערת, ותירך, משום דעשה ובערת היא מצוה המוטלת עליו לבערו, אבל עשה דשילוח לא הוי מצוה המוטלת עליו, כי אם אינו רוצה ליקח את הבנים, פטור מלשלח האם (ומסיים, שפליאה גדולה על החוות יאיר ועוד אחרונים שחקרו בזה (ראה לקו"ש שבפנים ע' 138), ולא הביאו דברי הר"ן). (73) וגם: בשניהם יש עשה ול"ת: בשילוח

69) סה"ש תש"ו ריש 22. וש"נ.
70) כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר, שכיון שהי' כבר הפסק (בשיחה ע"ד תו"ת), יפסיק גם לסיים הביאור בפירוש רש"י דשבוע שעבר.
71) כב, ח.
72) וכפי שמביא ה"תורה תמימה" (עה"פ) מחידושי הר"ן (חולין קמ, א), בענין עוף שהרג את הנפש פטור משילוח, משום דבעינן להביאו לב"ד לקיים ובערת הרע מקרבך, והקשה

משא"כ כלאים ושעטנו, שאינם דומים לשילוח הקן, יש בהם רק השכר — ש"תגיע לכרם ושדה ולבגדים נאים" (כמו "סופך לבנות בית חדש") — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א ונדפס⁷⁴ בלקו"ש ח"ט ע' 135 ואילך.

* * *

י. ועתה נעבור ללימוד פירוש רש"י בפרשת השבוע, ומסתמא הודיעו כבר הפסוק שאותו ילמדו — ענין הקשור עם המעלה של ארבעים שנה, שעל זה דובר כמ"פ במשך הקיץ⁷⁵, בקשר לשנת הארבעים לגאולת כ"ק מו"ח אדמו"ר, שעל ידה נפעל הענין ד"מוציא שמנו" — ע"ד הפתגם⁷⁶ בנוגע למאסר והגאולה של רבינו הזקן, שזהו ע"ד מארוז"ל⁷⁷ "זית אינו מוציא שמנו אלא ע"י כתיחה" — שע"ז נפעל ענין הפצת התורה לא רק בהלשון שבו מדברים וכותבים בניי, אלא גם בשבעים לשון, כדי שיוכלו להבין זאת גם אלו שאינם מבינים את השפה המדוברת.

אמנם, צריך לידע, שגם לאחרי שעברו ארבעים שנה, נמצאים עדיין ב"מדבר", ועדיין לא באנו ל"ארץ נושבת"⁷⁸ — כשיושלם הענין דדירה בתחתונים.

יא. הביאור בפירוש רש"י על הפסוק⁷⁹ "ולא נתן ה' לכם לב לדעת", "להכיר את חסדי הקב"ה ולידבק בו" — שמ"ש "לא נתן גו' לב לדעת" אינו בנוגע לענין הנסיים, "המסות הגדולות גו'" (שהרי בניי הודו ואמרו שירה עליהם), אלא על הכרת חסדי הקב"ה ("ואולך אתכם ארבעים שנה גו' לא בלו שלמותיכם גו' לחם גו'")⁸⁰, שצריכה להביא "לידבק בו".

אך עפ"ז אי אפשר לפרש מ"ש "עד היום הזה", עד ועד בכלל, שעדיין לא הכירו ולא דבקו — שהרי מפורש בקרא⁸¹ "ואתם הדבקים גו' היום", ועכצ"ל, ש"היום הזה" התחילו להכיר את חסדי הקב"ה, ולכן צריך לפרש מה נתחדש "היום הזה" — "שמעתי שאותו היום שנתן משה ספר התורה לבני לוי, כמ"ש בפ' וילך⁸² ויתנה אל הכהנים בני לוי, באו כל ישראל לפני משה ואמרו לו, משה רבינו, אף אנו עמדנו בסיני וקבלנו את התורה וניתנה לנו, ומה אתה משליט את בני שבטך עלי, ויאמרו לנו יום מחר, לא

(77) מנחות נג, סע"ב.

(78) בשלח טז, לה.

(79) כט, ג.

(80) שם, ד"ה.

(81) ואתחנן ד, ד.

(82) לא, ט.

הקן — "לא תקח האם על הבנים", "שלח תשלח את האם"; ובמעקה — "ועשית מעקה

לגגך", "לא תשים דמים בביתך".

(74) בשילוב שיחת ש"פ תצא.

(75) ראה

(76) סה"ש תורת שלום ע' 26.

לכם ניתנה, לנו ניתנה⁸³, ושמה משה על הדבר, ועל זאת אמר להם היום הזה נהיית לעם וגו'⁸⁴, היום הזה הבנתי שאתם דבקים וחפצים במקום".

אבל פירוש זה אינו מספיק, כי: (א) מלשון הכתוב "ולא נתן ה' לכם גו'" משמע שהעיכוב הי' (לא מצד בני", אלא) מצד הקב"ה, (ב) הפירוש "עד" הוא ולא עד בכלל, דלא כבכל מקום, (ג) מ"ש בפ' וילך "ויתנה אל הכהנים גו'" אירע קודם מ"ש בפרשתנו "היום הזה נהיית לעם".

ולכן מוסיף רש"י: "ד"א ולא נתן ה' לכם לב לדעת, שאין אדם עומד על סוף דעתו של רבו וחכמת משנתו עד ארבעים שנה וכו'"⁸⁵.

וה"יינה של תורה", שגם בהנסיים שכבר הורגלו בהם ונעשו כטבע, צריך להכיר חסדי הקב"ה, שגם הבחי' שקדוש ומובדל מעולמות ("הקדוש") נמשכת ("ברוך") למטה בתוך העולמות. וזהו גם הדיוק "שאתם דבקים וחפצים במקום", דרגת האלקות שנמשכת בתוך "מקום" העולם — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס¹⁰ בלקו"ש חי"ד ע' 99 ואילך.

יב. וההוראה מזה:

כאשר הולכים בשליחותו של מקום — צריכים תמיד להיות "דבקים וחפצים במקום".

וענין זה נעשה בעיקר ע"י לימוד התורה, כמבואר בתניא⁸⁶ שעיקר ההתאחדות עם הקב"ה נעשית ע"י התורה, כיון שאורייתא וקוב"ה כולא חד⁸⁷, ולא כמו מצוות שהם רק "אברין דמלכא"⁸⁸. וכמבואר בהמשך

אבל לא באופן שעמדו "על סוף דעתו". ולכן יש צורך בפ"י הא', והוא קרוב יותר לפשט"מ. ועוד זאת: לפי הא' תתורץ הסתירה שבתחילה נאמר "אתם ראייתם גו'", ולאח"ז נאמר "ולא נתן ה' לכם גו' עינים לראות" — כי, מ"ש "אתם ראייתם" קאי על הנסיים, ומ"ש "ולא נתן ה' לכם גו' עינים לראות" קאי על ההכרה בחסדי המקום. (86) פכ"ג.

(87) תניא פ"ד ורפכ"ג בשם הזהר. וראה זהר ח"א כד, א. ח"ב ס, ב. תקו"ד ת"ו בתחילתו. לקו"ת נצבים מו, א. ועוד. (88) ראה תקו"ד ת"ל (עד, סע"א).

(**) ואין לומר שמדובר אודות ב' דרגות: דרגא א' — "אתם ראייתם", ודרגא ב' — "ולא נתן ה' לכם גו' עינים לראות", דא"כ, הי' רש"י צריך לפרש זאת.

(83) ויש לבאר סדר הדברים "לא לכם ניתנה, לנו ניתנה" (דלכאורה היו צריכים להקדים "לנו ניתנה", כיון שזהו מה שנוגע אליהם) — כי, עיקר הטענה שיכולה להיות אצל בני לוי ב"יום מחר", לאחר הכניסה לארץ, היא: "לא לכם ניתנה", כיון שאתם עוסקים בענייני עוה"ז הגשמי, שמעלימים על התורה, אלא מאי, תורה מה תהא עלי' — "לנו ניתנה". (84) פרשתנו כו, ט.

(85) אמנם לפי זה צ"ל ש"ולא נתן גו' לב לדעת" קאי על הנסיים, וכנ"ל שקשה לפרש כן*, כיון שבנ"י הודו ואמרו שירה על הנסיים (ודוחק לומר שהיתה אצלם הכרה בהנסיים,

(* ראה גם לקו"ש שבפנים ע' 105 (משיחת ש"פ כי תבוא תשכ"ה) — שהקושי בפ"י הב' הוא בתיבות "ותבואו אל המקום הזה", עיי"ש.

תער"ב⁸⁹ שהענין דפנימיות אבא פנימיות עתיק⁹⁰ הוא רק בתורה; וזהו ענין ששייך לכל, לא רק ליחידי סגולה.

וע"י לימוד התורה, כולל גם פנימיות התורה, באופן של הפצה ב"חוצה", תקויים הבטחתו של משיח לבעש"ט, שביאתו תהי' לכשיפוצו מעינותיך חוצה⁹¹,

וכמ"ש בסיום הפטרת היום: "בעתה אחישנה"⁹² — שתהי' ביאת המשיח באופן כזה או באופן כזה,

ונעשה הענין ד"אתם נצבים היום" ("כיום הזה שהוא קיים .. ומאיר") כולכם לפני ה' אלקיכם ראשיכם שבטיכם גו' מחוטב עציך עד שואב מימין"⁹³, באופן שכולם "דבקים וחפצים במקום".

ואז נתן הקב"ה כתיבה וחתימה טובה לשנה⁹⁴ טובה ומתוקה, בבני חיי ומזוני רויחי, הן בגשמיות והן ברוחניות, "מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה"⁹⁵.

-
קול מברכתו .. תשנה לשנה הבאה" (פרש"י פרשתנו כו, טז), שהלשון "שנה" מורה שחוזר ונשנה אותו ענין (נסמן בלקו"ש חי"ז ע' 150), ויתירה מזה, כדברי רבינו הזקן (תניא אגה"ק סי"ד) ש"בכל שנה ושנה יורד ומאיר .. אור חדש ומחודש .. עליון יותר שלא הי' מאיר עדיין מימי עולם אור עליון כזה" (אפילו בזמן שביהמ"ק הי' קיים). (95) ברכה הג' דברהמ"ז.	<p>(89) ח"א ע' תיב ואילך.
 (90) ראה לקו"ת נצבים מט, ד. וש"נ.
 וראה גם סה"מ ה'ש"ת ס"ע 49, ובהערות כ"ק אדמו"ר שליט"א שם.
 (91) אגה"ק הבעש"ט (כש"ט בתחלתו.
 ובכ"מ).
 (92) ישעי' ס, כב.
 (93) ר"פ נצבים (ובפרש"י).
 (94) נזכר גם מ"ש בפרשת ביכורים "בת</p> |
|--|--|

הוספה

בי"ה, כ"ו טבת תשי"כ
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נוי"נ וכו' מוה' ... שי

שלום וברכה!

זה זמן רב ביותר שאין ממנו כל מכתבים וידיעות, ויהי רצון שיהי' זה סימן טוב שהכל בסדר ובשלימות, ויהי רצון שכן יהי' גם בהענין אודותו באתי לקמן, והוא:

חלקה נדפס באג"ק חי"ט אגרת ז'קעב, והושלמה ע"פ צילום האגרת.

הגיענני שמועה מזורה ביותר וביותר, אבל כיון שמקורה מאנשים כשרים לעדות ויותר משנים, מחויב הנני לברר הענין, ולעשות מה בזה.

תוכן השמועה היא, שכאשר פלוני אומר שיעור ברבים **באיזה שיהי** ענין, בנגלה או בחסידות, הרי כת"ר מתערב **בפומבי**, דוקא בקושיות ופירות ורמינהו וסתירות וכו' וכו'. וקרה הדבר לא פעם ושתים ובאקראי, אלא שנעשה הענין לדוקא ולסדר קבוע.

באם הענין של השמועה, ח"ו נכון הוא, מובנת הפליאה מהולה בצער, שהרי זהו דין מפורש בתורה בהנוגע לגודל הזהירות דהלבנת פני חבירו ברבים, בנגלה דתורה, ועוד מודגש הדבר ביותר וביותר ע"פ הוראת תורת החסידות, בענין דאהבת ישראל, ושכולן מתאימות ואב אחד לכולנה, מתחיל מתניא קדישא ועד לזהחלצו גוי נקמת ה' במדין וגוי.

לימוד זכות (קלוש יותר מדי) יש להביא, שהכוונה היא לברר דין תורה לאמיתתה, שאי אפשר לסבול ח"ו סילוף באיזו נקודה ופרט שיהי'. אבל אז הרי אין מובן כלל, למה זה נעשה הדבר דוקא ברבים, (שאז יש כאילו זמורת זר – שיבחנו הנאספים, מי הוא היודע ובקי כביכול. משא"כ כשיהי' ביחידות, שאין שם אלא הקב"ה שיבחין וישער שבח זה שמצא הקושיא).

כתבתי לעיל שהתמיי מהולה בצער, לא רק לאחר ששמבואר מקור ההנהגה בדרוש החלצו בענינים כהנ"ל, נוסף על הפס"ד בתורה, אלא שעוד גדל הצער – עד כמה גדול החשך כפול ומכופל ופיתויי היצר הרע,

שהגע בעצמך, כמה וכמה **שנים** נמצאים אני"ש שי ב... וביניהם זקני אני"ש וכת"ר בתוכם, **שתפקידם** הוא כהוראות רבותינו נשיאינו מייסדי ומנהלי ישיבת תומכי תמימים, להיות נרות **להאיר**. ומבין כולם יחד לא נראו, במשך עשרת השנים **ויותר**, הפעולות הכי גדולות שעשו ב... בהפצת המעינות חוצה, ואפילו לא בהפצת היהדות. כי במשך כל השנים האלו, נתקרבו, אולי, על ידי כולם יחד, אנשים מתי מספר, לתורה ומצותי'. אבל בהנוגע להפצת המעינות חוצה, אפילו בתוככי האברכים בני הישיבות ב... ומי יאמר – שיעור לגדולים

דין מפורש בתורה.. דהלבנת פני חבירו ברבים: ראה שו"ע אדה"ז או"ח סקנ"ו ס"ח. חו"מ ה"ל' אונאה וגניבת דעת סכ"ט. וש"נ.

ע"פ הוראת תורת החסידות.. מתחיל מתניא קדישא ועד לזהחלצו גוי: תניא פל"ב. דרושי החלצו – לקו"ת מטות פה, סע"ד ואילך. קונטרס החלצו תרנ"ט (סה"מ תרנ"ט ס"ע נג ע' רכה] ואילך). ועוד.

שתפקידם הוא כהוראות רבותינו נשיאינו.. להיות נרות להאיר: ראה לקו"ש ח"ב ע' 484 ואילך (תו"מ התועודיות ח"ד ע' 227 ואילך). ובכ"מ.

ולקטנים, מסיבות שבת שונות וכיו"ב, נעשה ברפיון ידים, בדוגמת המבואר בדרושי ר"ה, אופי הפעולות הבאות ברפיון ידים.

בהשגחה עליונה, ו**שלא** ע"י השתדלות **כלל** של אנ"ש ב... , בא לשם אברך, שה"י במחיצת תומכי תמימים, שנים ספורות, לא ראה, לא את כ"ק מו"ח אדמו"ר ולא את כ"ק אביו אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע, גולה ונודד ממדינה למדינה, ופשיטא שאי אפשר לדרוש ממנו אותן המסירת נפש והנחת הישות של עצמו, שאפשר לדרוש מזה, שראה מאורות, וכשהיו במקומם, ז.א. בתומכי תמימים דליואָוויטש, ובתוקף אורם. ודוקא זה – האברך – הניח עניינו ורוצה לעשות מה ב... , לכפר על **העון** של כו"כ מאנ"ש דשם, **שלא מילאו תפקידם** המוטל עליהם מרבותינו נשיאינו (אף שמצאו פנאי להתעסק בענינים שלהם, הפרטים), והנה לא לבד שאין מסייעים בידו, אלא כו". והרי על פי שכל, גם דנה"ב, הָאָט מען געדאַרפֿט טראָגען עם אויף די הענט, און לערנען זיך מהנחת עצמותו, ולהגדיל כבודו בעיני כל הסביבה. שאם אי אפשר לפעול בעצמו, לעשות בהפצת המעינות חוצה, חוצה כרצון רבותינו נשיאינו, הרי עכ"פ, די הנחה הָאָט דאָך געמעגט זיין, שלא להיות מעלים ומסתיר על זה.

קשה לי להאריך בדבר המבהיל כהנ"ל, ובפרט שהרי השערה חזקה שבקראו מכתבי זה, הרי יקפיד עלי וירגיז ברוגזה "העולה מעלה מעלה". אבל מה אעשה, וכנראה שאנ"ש ב... , אין ברצונם או שאין ביכולתם, למנוע האמור. והוא בעצמו, או שאינו יכול או שאינו רוצה – להביט על הענין כמו שהוא. ועד שלא תבוא מחאה מצדי, הרי גם אני לוקח חלק בהנהגת כתי"ר בכל ענין האמור, ולא אכחד, אשר עוד כוונה בזה: לא רק לצאת מהערבות, כי אם, והוא העיקר, שעכ"פ מכאן ולהבא, תופסקנה המניעות האמורות בעבודת האברך האמור, אשר בעזרת השם יתברך וכברכת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל נשיא דורנו, לכל אלו הממלאים שליחות כהנ"ל, יצליח בפעולותיו.

ואם אזכה, הרי יפעלו דברי האמורים, עד שאלו, שהפריעו בהנ"ל מאיזה טעמים שיהיו, הנה מכאן ולהבא, יסייעו בכפלים, וע"ד המבואר באגרת התשובה לרבנו הזקן סוף פרק ט': ה"י (צ"ל) רגיל לקרות דף אחד יקרא שני דפים כו".
בברכה לבשו"ט באמת בכל הנ"ל,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
א. קווינט, מזכיר

המבואר בדרושי ר"ה, אופי הפעולות הבאות ברפיון ידים: ראה סידור (עם דא"ח) ד"ה להבין ענין תקיעת שופר (רמו, סע"א ואילך).

לעילוי נשמת

הנגיד אי"א רודף צדקה וחסד
ר' שמואל ב"ר יהושע אליהו ע"ה

רוהר

נפטר י"ז מנחם־אב ה'תשע"ב

ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס בקשר עם סיום ה"שלושים"

על ידי ולזכות בנו ובנותיו

הנגידים רודפי צדקה וחסד

ר' יקותיאל יהודה, מרת צ'ארנא ומרת לאה

ומשפחתם שיחיו

לאריכות ימים ושנים טובות ובריאות